

HUMANITIES AND NATURAL SCIENCES UNIVERSITY
IN SANDOMIERZ

International scientific and practical conference

INNOVATIONS AND MODERN TECHNOLOGY
IN THE EDUCATIONAL SYSTEM:
CONTRIBUTION OF POLAND AND UKRAINE

May 5-6. 2017

Sandomierz, Poland
2017

<i>ятхті</i> «провадження ігрових технологій на уроках математики • • галових <i>класах</i> • пвапенко Л. О.....	52
Івиаоритання системи Moodle в процесі викладання іноземних мов Пи.іаєва Т. В.....	56
Інноваційні підходи в навчанні іноземної мови в контексті сучасних загальноєвропейських тенденцій іншомовної підготовки Руснак І. С.....	60
Внесок академіка Семена Гончаренка у вітчизняне підручникотворення з фізики Самко А. М.....	64
Аналіз результатів впровадження методики реалізації принципу політехнізму та профорієнтації в основній школі Спекторук О. Г., Гончаренко Т. Л.....	68
Віртуальна лабораторія як засіб навчання основ нанотехнологій Ткаченко Ю. А.....	72
THEORY AND METHODOLOGY OF VOCATIONAL EDUCATION	
Компетентнісний підхід у забезпеченні професійної підготовки майбутнього вчителя Беляєв С. Б.....	76
Визначення педагогічних умов формування готовності майбутнього педагога професійної школи до організації самостійної роботи учнів Броннікова В. Б.....	80
Інформаційно-комунікаційне середовище як основний складник професійної підготовки майбутніх учителів-філологів Григоренко Т. В.....	84
Мотивація викладачів іноземних мов до інноваційних підходів у підготовці майбутніх учителів Громов Є. В.....	86
Дуальна освіта як складова формування професійної мобільності майбутніх учителів фізичної культури Денисенко Н. Г.....	90
Загальна організація експериментальної роботи з перевірки ефективності моделі формування готовності майбутніх соціальних педагогів до професійної комунікації у процесі педагогічних практик Дмитренко К. А.....	94
Структура та зміст педагогічної компетентності батьків Іванова В. В.....	98

and modern technology in the educational system: contribution of Poland and Ukraine

3. Технології роботи організаційних психологів: навч. посіб. / за наук. ред. Л. М. Карамушки. - К. : Фірма „ІНКОС”, 2005.- 366 с.

4. Тюптя О. Комунікативна компетентність особистості / О. Тюптя // Кроки до компетентності та інтеграції в суспільство: наук.-метод. зб. - К. : Контекст, 2000.- 336 с.

СТРУКТУРА ТА ЗМІСТ ПЕДАГОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ БАТЬКІВ

Іванова В. В.

*кандидат психологічних наук,
доцент кафедри теорії та методики дошкільної освіти
Мукачівський державний університет
м. Мукачеве, Закарпатська область, Україна*

Вивчений теоретичний і практичний матеріал свідчить про те, що педагогічна компетентність батьків як педагогічна проблема розглядається вченими з різних позицій системного, культурологічного, діяльнісного та інших підходів, проте, до теперішнього часу спостерігається відсутність єдиної точки зору з досліджуваного питання. Поняття «педагогічна компетентність» пов'язано з психологічними, соціологічними, філософськими поняттями. Багато вчених розкривають її сутність на основі аналізу, диференціації або ототожнення понять: педагогічна культура, психолого-педагогічна культура, педагогічна підготовленість, педагогічна майстерність.

Підстави для дослідження педагогічної компетентності батьків були закладені такими вченими, як В.М. Бехтерев, Є.М. Водовозова, В.П. Острогорський, М.І. Пирогов та ін. [1, 7, 8 та ін.]. Прояв компетентності батьків розуміється вченими як: повага до особистості дитини, неприпустимість застосування таких методів, що принижують гідність дітей, несправедливого ставлення; розуміння провідної ролі морального виховання дітей в сім'ї з раннього віку; пріоритетність виховання всебічно розвинутої особистості з урахуванням індивідуальних особливостей і здібностей дитини; розуміння батьками відповідальності за виховання своєї дитини, взаємозв'язок сім'ї і суспільства; значення книги в розвитку дитини.

У педагогічній науці педагогічна компетентність батьків є самостійним предметом дослідження лише в окремих роботах [8, 9].

Сучасні вчені розглядають педагогічну компетентність батьків як широке загальнокультурне поняття, частину педагогічної культури [2: 3; 5]; єдність теоретичної і практичної готовності батьків до здійснення педагогічної діяльності, здатність зрозуміти потреби дітей і створити умови для їх задоволення [4]; інтеграційне, системне, особистісне утворення, сукупність особистісних і діяльнісних характеристик, що обумовлюють можливість ефективно здійснювати процес виховання дитини в сім'ї. Ми схилиємося до останнього підходу, який найбільш повно і точно дозволяє розкрити сутнісні характеристики педагогічної компетентності.

На думку Є.В. Бондаревської, педагогічну культуру батьків необхідно розглядати через культуру сім'ї, що характеризується здатністю до виховання дитини з урахуванням її інтересів. У структуру педагогічної культури автор включає гуманну педагогічну позицію, педагогічні знання і досвід, особистісні якості батьків, традиції сім'ї [2].

За даними досліджень О.О. Овсяннікова діти батьків з оптимальним станом психологічної культури особистості більш впевнені у власній значущості, мають адекватну самооцінку; успішні, впевнені в любові своїх батьків, тоді як діти батьків з низьким рівнем психологічної культури не завжди відчують себе впевнено, сумніваються у власній значущості; мають незадоволені потреби.

На думку Л.С. Колмогорова, розвиваючи психологічну культуру (уявлення про себе як про реального та ідеального батька, ставлення до власної дитини як до безумовної цінності, знання і володіння різними продуктивними стратегіями взаємодії з дитиною) можна сприяти більш гармонійному вибудовуванню відносин між батьками та їхніми дітьми. У такому випадку батьки зможуть більш ефективно організувати умови для розвитку особистості своїх дітей, сприяти задоволенню потреби дитини у вираженні особистої гідності, самостійності, індивідуальності, творчості та самовираженні.

Інше поняття, близьке за змістом до поняття «педагогічна компетентність батьків», запропоновано І.В. Гребенніковим. Педагогічну підготовленість батьків автор характеризує наявністю певної суми психолого-педагогічних, фізіолого-гігієнічних, правових знань, і вироблених в процесі практики навичок виховання дітей.

Узагальнюючи результати теоретичного аналізу, можна виділити схожість і відмінність в сутнісних характеристиках педагогічної компетентності батьків і професійної компетентності педагогів. Професійна компетентність педагога дозволяє йому ефективно орієнтуватися в професійній педагогічній діяльності, успішно вирішувати завдання навчання і виховання дітей в освітніх організаціях, а педагогічна компетентність батьків більшою мірою виступає запорукою

розвитку соціально-значущих якостей особистості дитини, задоволення її життєвих, соціальних, духовних потреб, емоційного благополуччя в умовах сім'ї.

Поняття компетентності як педагога так і батька зв'язується з певною галуззю діяльності, в першому випадку професійно-педагогічною, у другому - виховною.

У структурі компетентності особливо підкреслюється значення психологічної складової (здатність до емпатії, рефлексії і самоконтролю, готовність розуміти і приймати дитину). Дане положення представляє цінність для нашого дослідження, оскільки ми вважаємо психологічний аспект компетентності батьків одним з найважливіших складових виховного потенціалу сім'ї.

Професійна педагогічна компетентність на відміну від батьківської формується в процесі спеціально організованого навчання. Знання педагогів відрізняються науковим, системним, усвідомленим і раціональним характером, в той час як психолого-педагогічні знання батьків носять в своїй більшості життєвий, практико-орієнтований характер і залежать від рівня освіти батьків, віку дитини, мотивацією ж удосконалювати свою компетентність для батьків є проблеми, що виникають в процесі виховання дитини.

Незважаючи на багатоаспектність трактування педагогічної компетентності та її структури, в змісті компонентів констатується неодмінна наявність мотиваційної складової, особистісних якостей, знань, умінь і навичок, в тому числі комунікативних. З цієї причини ми об'єднуємо даний зміст в три основні групи, виділивши мотиваційно-особистісний, гностичний та комунікативно-діяльнісний компоненти. Крім зазначених, в структуру педагогічної компетентності батьків нами включений компетентнісний досвід, який на нашу думку є найбільш важливим. Також, ми вважаємо, що розвиток компетентності батьків будується на формуванні саме компетентнісного досвіду через діяльнісний компонент, підкріплений теоретичними знаннями.

Ми вважаємо, що батьківську компетентність можна формувати в процесі цілеспрямованої організованої взаємодії педагогів з родиною.

У структурі педагогічної компетентності батьків ми виділяємо чотири компоненти. Мотиваційно-особистісний компонент є системоутворюючим, а компетентнісний досвід - основним компонентом компетентності батьків. Розглянемо кожен з виділених.

У складі *мотиваційно-особистісного компонента* ми бачимо:

- мотиваційну складову, яка визначається вченими як спрямованість особистості, домінуючі мотиви діяльності, спонукальну основу в формуванні педагогічної компетентності;

- особистісні якості: систему моральних, психологічних установок по відношенню до себе і дитини; рефлексивні вміння.

Гностичний компонент пов'язаний зі сферою знань батька і включає психолого-педагогічні знання.

Комунікативно-діяльнісний компонент включає організаторські вміння, практичні та комунікативні навички.

Компетентнісний досвід передбачає наявність у батьків педагогічних знань, умінь, навичок виховання самостійності, апробованих в дії, набутих через рішення спонтанних або спеціально-організованих компетентнісних завдань-ситуацій, освоєних батьком і застосовуваних у практиці сімейного виховання.

Отже, дана структура є умовною, проте, вона дає можливість теоретично осмислити сутність педагогічної компетентності батьків і представляє базу для розробки критеріально-діагностичного апарату і моделі формування компетентності батьків у вихованні самостійності дітей.

Література:

1. Бехтерев В.М. Вопросы общественного воспитания [Текст] / В.М. Бехтерев // избр. произведения. - М., 1954. - 256 с.
2. Бондаревская Е.В. Введение в педагогическую культуру [Текст]: учеб. пос. / Е.В. Бондаревская. - Ростов н / Д.: РГПИ, 1995. - 172 с.
3. Гладкова Ю.А. Дифференцированный подход к повышению психолого-педагогической культуры семьи в условиях дошкольного учреждения [Текст]: автореф. дис... канд. пед. наук / Ю.А. Гладкова. - М., 2009. - 31 с.
4. Дуброва В.П. Влияние педагогической позиции родителей на воспитание самостоятельности у детей старшего дошкольного возраста [Текст]: автореф. дис...канд. пед. наук / В.П. Дубова. - Минск. - 1997. - 21 с.
5. Куликова Т.А. Семейная педагогика и домашнее воспитание [Текст] / Т.А. Куликова. - М.: Издательский центр «Академия», 1999. - 232 с.
6. Куликова Т.А. Современная семья: проблемы, тенденции развития [Текст] /Т.А. Куликова // Детский сад от А до Я. - 2004 - №4. - С. 10-23.
7. Пирогов Н.И. Избранные педагогические сочинения [Текст] / Н.И. Пирогов. - М., 1985. - 345 с.
8. Пилюкова С.Н. Формирование педагогической компетентности родителей приемных детей [Текст]: дис...канд. пед. наук / С.Н. Пилюкова. - С., 2002. - 200 с.
9. Селина, В.В. Развитие педагогической компетентности родителей детей раннего возраста в дошкольном образовательном учреждении [Текст]: дисс... канд. пед. наук: 13.00.01 /В.В. Селина. - М.: РГБ. -2009. - 188 с.